

N:o 2.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i gällande bestämmelser rörande ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningmännen.

De lagrum, som härvid närmast beröras, utgöras af 7 § i utsökningslagen af den 10 augusti 1877, hvilken paragraf innehåller:

»Utmättningsman skall vid sin förrättning hafva med sig ojäfvigt vittne»;

kongl. förordningen angående stämningmännen den 10 augusti 1877, hvarest stadgas i § 1:

»Å landet förordne Härads-Rätt och i stad Rådstufvu-Rätt vissa män att, då de derom anlitas, delgifva stämningar och domstolars beslut, så ock verkställa delgifningar, som i utsökningsmål förekomma» etc.;

och i § 2:

»Kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman vare ock stämningssman utan särskildt förordnande, om han det sig åtager»; samt

§ 5 i kongl. förordningen angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningmännen m. m. den 12 juli 1878, i hvilken paragraf föreskrifves:

»Erfordras resa för verkställande af förrättning å landet eller i stad utom stadens planlagda område, äro förrättningsman och vittne berättigade till ersättning, hvardera för skjuts efter en häst, dock att, när flere förrättningar verkställas under samma resa eller på samma dag,

skjutsersättningen skall fördelas mellan samtliga förrättningarne i förhållande till förrättningsställes afstånd från förrättningsmannens och vittnets hemvist.»

Herr Carl Persson i Stallerhult föreslår nu i motionen n:o 84,

»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af Kongl. Maj:ts förordning af den 12 juli 1878, angående ersättning till förrättningsman för utmätning i enskilda mål samt till stämningsmän m. m., att reseersättningen endast må utgå och beräknas från intill förrättningsstället närmast boende förrättningsmans eller fjerdingmans hemvist, äfven om annan, mera afläget boende person användes för utförande af uppdraget eller såsom vittne.»

Motionären anför till stöd för sitt förslag: att lagstiftarens mening vid utfärdandet af 1877 och 1878 års ofvanberörda förordningar torde varit, dels att personer skulle finnas att tillgå å hvarje ort för ifrågasvarande ändamål, dels ock att kostnaderna därför icke allenast skulle vara bestämda, utan ock hållas inom rimliga belopp; att erfarenheten emellertid visat, att utmätningsmän allt för ofta såsom vittnen medtagit personer från sitt hemvist, liksom att sökande anlitade de stämningsmän, som vore dem närmast boende, i stället för stämningsmän, som vore bosatta närmast förrättningsstället eller der den sökte hade sitt hemvist; att härigenom orsakades den, som i sista hand finge betala resekostnaderna, en hög utgift, hvilken betydligt skulle minskas, om ersättningen beräknades från närmast intill förrättningsstället boende stämningsmans eller fjerdingmans hemvist; att, om det fall förekomme, att gäldenär kort före den för utmätning bestämda dag betalade sin skuld, han nog skulle med beredvillighet vilja tillställa närboende tillkalladt vittne utmätningsmans intyg om förrättingens inställande; att, ehuru tillräckliga garantier mot de höga kostnaderna enligt uppgift skulle finnas i allmänna lagen, med densammas tillhjälp dock svårigen kunde ske någon nedsättning, derest reseräkningen upptog de rätta väglängderna, huru afläget boende de personer än vore, som anlätades; och att vid 1892 års riksdag Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 tillstyrkt förslaget, som derpå blifvit af kammaren godkänt; tilläggande motionären: att, då i motionen nämndes förrättningsman, dermed icke åsyftades utmätningsman, hvilken såsom sådan hade ett visst tjenstgöringsområde, utan afsåge förslaget att inom måttliga gränser hålla reseersättningen för vittne,

som biträdde vid utmätningar, och till stämningsmän för deras förrättningar samt till dem, som åtog sig uppdrag af enahanda beskaffenhet.

Vid 1890 års riksdag väcktes i Andra Kammaren af herr Hans Andersson i Bringåsen motion, deri af honom föreslogs, att Riksdagen ville för sin del besluta följande ändring och tillägg antingen i utsökningslagens 7 § eller i Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående ersättning till förrättningsman för utmätning i enskilda mål m. m. den 12 juli 1878:

»Reseersättning må endast utgå och beräknas från intill förrättningsstället närmast boende förrättningsmans eller stämningsmans hemvist, äfven om annan förrättningsman, stämningsman eller vittne för förrättningen användes.»

Denna motion öfverlemnades af kammaren till dess tillfälliga utskott n:o 3, som i afgifvet betänkande, så vidt nu fråga är, yttrade: att, hvad anginge stämningsman, torde i fall, då en dylik enligt kongl. förordningen den 10 augusti 1877 anlidades för delgifning af stämningar och domstolars beslut, det uteslutande vara enskild sökande, som hade att i första hand godtgöra stämningsmannen härför; och om vid sedermera af domstol eller annan myndighet företagen pröfning af sökandens anspråk på ersättning för delgifningskostnaden det skulle finnas, att denne, genom att onödigtvis anlita aflägsset boende stämningsmän, uppbingat kostnaden till oskäligt belopp, komme ett sådant förhållande tvifvelsutan att tagas i beräkning vid bestämmande af den ersättning, den betalningsskyldige vid målets afgörande förpligtades att till sökanden utgifva, detta desto hellre som enligt 21 kap. 3 § rättegångsbalken tappande part vore skyldig att gälda vederdelomannen endast hvad denne varit *trängd* att å saken kosta; att beträffande vittne i utsökningsmål visserligen torde, särskildt i landets nordliga delar med långa afstånd och obeqväma kommunikationer, någon gång kunna inträffa, att kostnaden i dylika mål stegrades derigenom, att förrättningsmannen till vittne använde långt från förrättningsstället boende person, men att i allmänhet icke borde förutsättas, att utmättningsman i af motionären antydd afsigt eller endast för att bereda sig sjelf fördel anlidade dylikt vittne; och synetes utskottet mindre välbetänkt att för förrättningsman stadga såsom ovilkorlig skyldighet att till vittne använda närmast boende stämningsman, enär deraf i aflägsset belägna och glest befolkade trakter skulle blifva följ-

den, att förrättningsmannen, särskildt vid utsökningsärenden, hvilka kräfde skyndsamma åtgärder, skulle i saknad af tillgängligt vittne nödgas inställa en redan utsatt förrättning, hvarigenom ännu större kostnad komme att vederbörande ådragas; att missförhållanden uti ifrågavarande afseende, för så vidt utskottet kunnat vinna upplysning, ej försports från rikets öfriga delar och för den skull endast undantagsvis förekomme; samt att utskottet hyste den öfvertygelsen, att, om sådana missförhållanden på någon ort skulle yppas, länsstyrelsen efter vunnen kännedom om förhållandet icke skulle underlåta att vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom nödig rättelse i anmärkta hänseendet måtte kunna vinnas; och *hemstälde utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.*

Efter det saken härpå förevarit i Andra Kammaren och af densamma återremitterats till utskottet, afgaf detta nytt betänkande, deri till hvad förr yttrats af utskottet bland annat vidare androgs: att den myndighet, som hade att bestämma den ersättning för delgifningskostnaden, som borde vederbörande tillkomma, egde icke blott befogenhet, utan jemväl skyldighet att pröfva, huruvida större kostnad, än nödigt varit, i nämnda hänseende utgifvits, och i sådant fall nedsätta fordrade ersättningsbeloppet; att bifall till motionärens förslag icke skulle stå väl tillsammans med vare sig stadgandet i 21 kap. 3 § rättegångsbalken, som, på sätt ofvan yttrats, innehölle åliggande för den tappande att gälda sin vederdeloman endast hvad han *trängd* varit å saken kosta, eller med bestämmelsen i 162 § utsökningslagen, att öfverexekutor skulle tillägga sökande, som sin sak vunne, ersättning för *all nödig* kostnad; att nemligen enligt motionärens förslag för resekostnad, som till stämningsman utgifvits för delgifning eller lagsökning, ersättning icke utginge för längre vägsträcka än afståndet mellan förrättningsstället och närmast detsamma boende stämningsmans hemvist, äfven om i följd af dennes bortovaro eller annat tillfälligt hinder, hvars upphörande icke utan olägenhet kunnat afvaktas, part varit nödsakad att för berörda ändamål vidkännas högre ersättning, men att den rätt till godtgörelse för *nödig* kostnad, som enligt allmän lag part egde att åtnjuta, sålunda skulle honom i vissa fall fränkännas genom en förordning, som fölle inom Konungens ekonomiska lagstiftningsrätt; och att utskottet måste vidhålla, att, i fall utmätningsvittnes rätt skulle begränsas, på sätt motionären föreslagit, hvilket antagligen komme att hafva till följd, att utmätningssman icke från sitt hemvist medförde för förrättningen erforderligt vittne, utan sökte sådant i närheten af förrättningsstället, de förrättningar, hvilka fordrade synnerlig skyndsamhet, såsom verkställighet af qvarstad och skingrings-

förbud, komme att, om ock undantagsvis, fördröjas, hvarigenom åter den på skyndsamhet beroende möjligheten att förekomma befarad rättskränkning lätteligen kunde äfventyras; och att utskottet på grund af hvad densamma anført fortfarande hemställde, att *motionen icke måtte föranleda till någon åtgärd.*

Då frågan derpå åter i Andra Kammaren förekom, beslöt densamma med 74 röster mot 64 att *bifalla utskottets hemställan.*

I motion vid 1892 års riksdag har vidare herr Carl Persson i Stallerhult, med hvilken fem andra ledamöter af kammaren instämt, framställt ett med det nu föreliggande lika lydande förslag.

Motionen remitterades af Andra Kammaren till dess tillfälliga utskott n:o 1, som i afgifvet betänkande framhöll, att, hvad anginge ersättningen till vittne vid utmättningsärenden, med rättvisa och billighet öfverensstämde, att denna ersättning i allmänhet utginge och beräknades högst efter afståndet mellan förrättningsstället och distriktets fjerdingmans hemvist, helst fjerdingmän enligt den för dem den 1 juni 1850 utfärdade stadga hade hvar för sitt distrikt till åliggande att biträda exekutor vid verkställighet af domar och utslag och alltså jemväl biträda som vittne vid utmätning; att i fråga om ersättningen till stämningsmän dessa icke hade bestämda tjenstgöringsområden, hvarför sökande kunde anlita hvilken stämningsman han funne för godt; att följden deraf blifvit, att från förrättningsstället aflägsset boende stämningsmän anlitades, derigenom kostnaderna fördyrades fattiga gäldenärer till förfång, men att, som afsevärda olägenheter icke torde kunna påvisas deraf, att närmast förrättningsstället boende stämningsman anlitades, såsom regel kunde gälla, att reseersättningen beräknades högst efter afståndet mellan förrättningsstället och närmast boende stämningsman; att beträffande såväl fjerdingman som stämningsman fall emellertid kunna inträffa, då den närmast boende vore jäfvig eller af annan anledning hindrad, för hvilka fall särskilda föreskrifter vore af nöden, men att utskottet ansåge sig derom icke behöfva föreslå bestämmelser, utan borde frågan i sin helhet öfverlemnas till Kongl. Maj:t; och vore detta under närvarande förhållanden så mycket lämpligare, som på Kongl. Maj:ts pröfning berodde af justitieombudsmannen gjord framställning om bestämmelser, dels efter hvilka grunder resekostnadsersättning i de fall, kongl. förordningen d. 12 juli 1878 afsåge, skulle utgå, när resan skedde på ångfartyg eller jernväg, dels ock att såsom tjenstefel

skulle anses, om förrättningsman fordrade godtgörelse för ett med högre kostnad förenadt befordringssätt än det af honom under resan begagnade.

Med förmälan, att utskottet väl gillade motionärens förslag, men att inskränkningar i den af honom föreslagna bestämmelse i vissa fall vore nödiga, hemställde utskottet derpå, att *Andra Kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse anhölle, att Kongl. Maj:t måtte taga under ompröfning, huruvida icke sådan ändring i kongl. förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningsmän måtte kunna ske, att i allmänhet reseersättning till vittne vid utmättningsärenden måtte utgå och beräknas högst efter afståndet mellan förrättningsstället och distriktets fjerdingsmans hemvist samt reseersättningen till stämningsman högst efter afståndet mellan förrättningsstället och närmast boende stämningsmans hemvist, äfven i det fall att mer afslaget boende person användes såsom vittne eller stämningsman.*

Denna hemställan bifölls af *Andra Kammaren* utan votering, hvar-
 efter *Första Kammaren*, genom protokollsutdrag derom underrättad, hän-
 sköt ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 3, som uti afgifvet betänkande
 hufvudsakligen anförde: att det visserligen icke kunde förnekas, att vid
 utsökning af gäld utsökningskostnaderna mången gång kunde uppgå till
 ett i förhållande till gälden oproportionerligt högt belopp, i följd hvaraf
 det syntes önskligt, om, särskildt hvad beträffade fattiga gäldenärer, dylika
 kostnader kunde i någon mån nedbringas, men att för sådant ändamål
 beträda den af motionären och *Andra Kammarens* tillfälliga utskott anvi-
 sade väg erbjöde åtskilliga vanskligheter; att i ett speciellt fall, och kanske
 det, särskildt i fråga om fattiga gäldenärer, oftast förekommande, föreslagna
 stadgandet skulle kunna medföra ett alldeles motsatt resultat med det,
 som dermed åsyftades; att om nemligen, sedan utmättningsman på förhand
 kallat närmast förrättningsstället boende fjerdingsman att såsom vittne vid
 förrättningen biträda, det ganska vanliga fall inträffade, att gäldenären
 för att undgå utmätning hos utmättningsmannen infriade sin gäld i sista
 stund eller så kort tid före den utsatta utmätningen, att utmättnings-
 mannen därförinnan icke hunne om förhållandet underrätta fjerdingsmannen,
 komme denne utan tvifvel att å den utsatta dagen infinna sig å förrätt-
 ningsstället, i hvilket fall, då fjerdingsman lika litet som utmättningsman
 eller fordringsegaren hade skyldighet att vidkännas den häraf uppkomna
 kostnad, densamma nog skulle drabba gäldenären, som sålunda åsamkades en
 kostnad, den han under nuvarande förhållanden undginge; att vidare
 mången gång vissa exekutiva åtgärder och delgifningar erfordrade så stor

skyndsamhet, att tiden icke medgäfvde att på förhand påkalla närmast boende fjerdingmans eller stämningsmans biträde dervid; att föreslagna stadgandet under nyssnämnda förhållande skulle kunna för den, som begärt åtgärden eller hade att föranstalta om delgifningen, medföra, antingen att åsyftade ändamålet förfelades eller att han, för att icke äfventyra sådant, nödgades påtaga sig kostnader, för hvilka han, huru nödiga dessa än varit, icke skulle vara berättigad till ersättning; att Andra Kammarens tillfälliga utskott också nogsammt insett, att föreslagna stadgandet icke kunde införas, med mindre åtskilliga undantag derifrån medgäfvdes, men trott det lämpligen kunna öfverlemnas till Kongl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som kunde anses erforderliga; att utskottet emellertid hölle före, att med den mångfald af tillfälliga och vexlande förhållanden, som det allmänna lifvet erbjöde, det sannolikt skulle för Kongl. Maj:t möta ööfvervinneliga svårigheter att specialisera alla de undantag, ifrågasatta stadgandet nödvändigt måste medföra; och att utskottet för öfrigt hyste den uppfattning, att i allmänna lagen redan befintliga stadganden innebure tillräckliga garantier för, att ersättning för kostnader af nu ifrågavarande slag icke borde kunna springa upp till oskäligt belopp.

På grund häraf hemställde utskottet, att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens i ämnet fattade beslut, hvilken hemställan af Första Kammaren utan öfverläggning eller votering bifölls.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit har utskottet ej kunnat undgå att finna de skäl, som dels af motionären, dels ock af Andra Kammarens tillfälliga utskott vid 1892 års riksdag andragits till stöd för motionärens framställning, icke vara af beskaffenhet att förringa de anmärkningar mot förslaget, som omförmälas såväl i Andra Kammarens tillfälliga utskotts ofvanberörda utlåtanden vid 1890 års riksdag som ock i Första Kammarens tillfälliga utskotts här förut anförda utlåtande vid 1892 års riksdag; och ansluter sig därför utskottet obetingadt till de i sistnämnda båda utskotts utlåtanden anförda skäl, hvilka ofvan angifvits och således icke behöfva upprepas. Så mycket anser sig utskottet emellertid böra framhålla, att af dessa skäl oförtydbart framgår, att genom föreslagna bestämmelsen hinder, olägenheter och onödiga kostnader i åtskilliga fall skulle komma att orsakas vederbörande rättsegare; att samma bestämmelse skulle göra intrång i den rätt, som i allmän, af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag tillförsäkrats den vinnande att af tappande

motpart eller gäldenär erhålla ersättning för nödig kostnad å saken; och att allmänna lagens stadganden innefatta tillräcklig trygghet för, att icke uti föreliggande fall någon varder betungad af oskäligen kostnader.

Utskottet får alltså hemställa,

att ifrågavarande motion **icke måtte till någon åtgärd föranleda.**

Stockholm den 20 februari 1894.

På utskottets vägnar:

D. G. RESTADIUS.